›

GAZETA KRAKOWSKA

№ro 77.

Z KRAKOWA DNIA 25 WRZEŚNIA 1825 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 17 Września.

Podług listów prywatnych odebranych tu z Petersburga, Nayiaśnieyszy Cesarz i Król miał opuścić dnia 1/13 b. m. stolicę Cesarstwa dla udania się do Taganrogu. — Tamże za dni kilka późniey ma się udać Nayiaśnieysza Cesarzowa Elżbieta.

We wsi Zdroyku Obwodzie Mławskim Woiew: Płockiem zdarzył się na dniu 31 z. m. nowy nieszczęśliwy przypadek z nieostrożnego obeyścia się z bronią wynikły. Służąca domowa w czasie nieobecności Państwa wydobyła fuzyią nabitą śrótem, a wystrzeliwszy z niey przypadkiem zabiła na mieyscu dziecię 6 miesięcy maiące.

— Szybkobiegun Gehrik odbył na dniu 12 b. m. kurs od Rogatek Jerozolimskich do Raszyna i nazad. Przestrzeń tę wynoszącą 18 werst czyli mil dwie i werst cztery przebiegł w przeciągu półtory godziny, zatem o 23 minut prędzey iak był przyrzekł. Mnóstwo widzów płci oboiey w powozach, konno i pieszo napełniało całą drogę aż do Raszyna, a wielu towarzyszyło mu tam i na powrót. Dziś tenże Gehrig zamierza przebiedz od Rogatek Marymontskich do Młocin przestrzeń wynosząca dwie mile pocztowe w przeciągu 58 minut.

— Dnia wczorayszego Artyści Teatru Narodowego mieli przedstawić widowisko sceniczne w Teatrze Pomarańczarni Łazienkowskiey; czas zimny przeszkodził temu.

— W skutek zarządzonego przez Kommissyią Woiew: Lubelskiego polowania na wilków przy pomocy myślistwa i sieci JW. Hr. Małachowskiego, ubitych zostało wilków sztuk 30. JW. Małachowski ciągle utrzymuie swe myślistwo w okolicach, w których wilcy porywali się na ludzi i naywiększego do ich wytępienia dokłada starania.

— Dnia 25 z. m. w Mieście Hrubieszowie spłonęło ogniem domów sześć; przyczyna pożaru niewiadoma.

Dyrekcyia Mennicy Królestwa Polskiego

Podaie do powszechney wiadomości, iż dostrzeżone zostały w cyrkulacyi fałszywe pieniądze:

1mo. Dziesięciogroszówki z r. 1819

które rozpoznać można po odmiennym kształcie orła, a szczególniey skrzydeł iego, u których pióra grubsze pałeczkowato są zakonczone, krzyż nad koroną wierzchnią iest niewyraźny, korony małe nad głowami są iak gdyby zalane, równie i ogon ma pióra grubsze w pałeczkowaty sposób zrobione, a pior cienkich wcale dostrzec nie można. Płaszcz Krolewski, na którym iest orzeł Polski, nie iest dosyć pod koroną wzniesiony, lecz płaski, korona ta iest niekształtna orzeł Polski w środku tego płaszcza, nie iest w swoich częściach wyrobiony, lecz głowa iego, skrzydła i ogon są iak gdyby zalane. Z drugiey zaś strony gdzie iest napis, liczba i nie ma kreskowato ukosnego początku, litery nie tak kształtne i dosyć grube, i przy środku litery S. nie ma kropki oznaczaiącey skrocenie wyrazu. Dziesięciogroszówki te są przytem nieco większe od dobrych.

2do. Pięciogroszówki pod r. 1823, te mogą bydź rozpoznane od dobrych po bardzo odmiennym i niezgrabnym kształcie herbu, korona wierzchnia przez kreski tylko iest wyrazona, bez żadnych perełek, korony nad głowami orła, tudzież ich szyie, są iak gdyby zalane, skrzydła i pióra u nich podobnież iak gdyby zalane, toż samo boczne części płaszcza Krolewskiego, i orzeł Polski w środku będący: liczny rok oznaczaiące, i litery na spodzie herbu są niewyraźne. Z drugiey strony gdzie iest napis wartości pieniądza, litery są mnieysze, nierówno wybite, i kropka przy literze S. nie iest w środku iak bydź powinna, lecz uspodu. — Pieniądze te, równie 10 iak 5 groszówki, są z kompozycyi metalliczney białawey bez żadnego posrebrzenia.

Wzywa się wszelkie Władze Skarbowe i Policyyne, do dawania baczności na powyższe pieniądze fałszywe, w celu ukarania przestępcow, i ochronienia tak Kass iako i Publiczności od szkody.

W Warszawie d. 16 Września 1825 r.

Dyrektor *Bieńkowski.* Kontroller Jeneralny *Karol Hoffman.*

Prałat Scholastyk Metropolitalny Warszawski JX. Xawery Szaniawski, powrócił tu w tych dniach z podroży przedsięwziętey do Rzymu i Neapolu.

Monitor Warszawski z dnia 13 b. m. umieścił następuiący artykuł nadesłany: — "Poszedłem sobie do Szczwalni, ażeby też zobaczyć tę cudotworczynią, co roztopiony ołów i warzący oley pije, i po szynach rozpalonych chodzi. Nim to wielkie nastąpiło widowisko, bawiono nas, wprawdzie nie bardzo wystawnie, ale z dobrem sercem; skoki, koziołki, tańce na ślepo między 30 iaykami, spacery po drucie, kadryle na szczudłach, menuety na lichtarzach i t. d. rozweselały nas nieznmiernie. — Nad innych artystów celował młody chłopiec, którego tym razem rola trefnisia spotkała.— Postać dobra, mina suta, zręczność, wąs węglem czysto odrysowany, sprawiły, że go cała prześwietna publiczność bohaterem tego wieczora okrzyknęła. W żartach swoich zarywał z Niemiecka; lecz zadziwiło mię, że używaiąc w tym cudzym ięzyku Kopczyńskiego akcentu, wiernie przedostatnią wyciągał. Przyszło mi na myśl, ażali w tym Baiazzu nie płynie

krew Mazowiecka. Pilnowałem go ciągle; lecz tak był w Niemieckiem oszczędny, iż nie mogłem zebrać więcey dowodow narodowości. W tem wyprawiaiąc na drucie figle z iabikami, gdy mu znać zapasu Niemczyzny brakło, zawołał kilka razy po Polsku na Włocha swego dolległ. Radością przeięty, żem odkrył narodowego artystę tego rodzaiu, pobiegłem czemprędzey po widowisku w dolne piętro hecy, gdzie dawniey niedźwiedzie, poźniey konie, a teraz gimnastyczni artyści gościli. Na zapytanie moie, czylibym nie mógł z Panem Baiazzem pomowić, wyszedł do mnie chłopak około 16 lat maiący, w codziennym stroiu to iest, obszarpany, brudny, w podartym surducie. Opowiedział mi swoię biografiią; nazywa się Piotr Muszyński, i iest synem przekupki; koziołki i łamaniny przez zagranicznych pokazywane, tyle mu się podobały, że ćwicząc się na trawie, na piasku, z parkanów i t. d. przyszedł do tego stopnia, na ktorym teraz zostaie. Tłumaczył mi się, że dla tego przebąkiwał po Niemiecku, aby go więcey uważano; lecz iak poiedzie do Berlina, to będzie po Polsku rozmawiał. Pochwaliłem go, zachęcałem, aby się starał doskonalić w kunszcie dotąd przez Polakow nie wiele praktykowanym, i obiecałem mu, że go podam do Gazet. Podziękował mi pięknie i oświadczył, że iego kollega Jan Salamon, także Warszawiak, złożył był niedawno examen przed Knydlem (Kenebel), to iest, *salto mortale* w tył z konia ewałuiącego, i poiechał z nim za granicę. Kto wie, może też te chłopcy z czasem sławy nabędą, dostawszy się w towarzystwo Frankonich lub Cherubinich.„ Ł. O.

Z Petersburga d. 19 Sierpnia d. K.

(z Kuryiera Litewskiego.)

J. K. M. Xiążę Alexander Wirtembergski, naczelnie zarządzaiący korpusem drog kommunikacyy, wyiechał do Warszawy.

JO. Xiążę Wołkoński, Jenerał piechoty Jenerał Adjutant J. C. M. i Poseł nadzwyczayny na koronacyią Krola Jmci Francuzkiego, powrocił do tuteyszey stolicy.

Radca honorowy Kiriko, ieden z dragomanów przy legacyi Cesarskiey w Stambule, został mianowany Kawalerem orderu S. Anny 3ciey klassy.

Otrzymano tu doniesienie, że dnia 7 Listopada r. z. w porcie S. Franciszka w Kalifornii, była gwałtowna burza z powodzią tak wielką, iakiey tam nie pamiętaią.

Jeneralny Konsul Rossyyski w Brezylii, Radca Stanu Langsdorff, ukończył podroż swą wewnątrz tego kraiu; w Kwietniu powrocił do Rio-Janeiro, a teraz pracuie nad opisaniem tey podroży, ktore drukiem ma ogłosić.

Niedawno otrzymano w Petersburgu drugie wydanie grammatyki Tatarskiey (Kazań 1824), przez nauczyciela tego ięzyka w Cesarskim Uniwersytecie Kazańskim Alexandra Troiańskiego. Pierwsze wydanie drukowane było w Petersburgu.

Dnia 9 Lipca w Pawłosku, w Guberanii Woronezkiey, dało się uczuć trzęsienie ziemi z hukiem podobnym do wystrzału z dział w oddaleniu. Rzeka Don, iakby od wielkiego wiatru była wzburzoną, a w domach nadbrzeżnych spadły meble.

Towarzystwo Miłośników Muzyki w Wiedniu pragnąc oddać nowy hołd

nadzwyczaynemu talentowi sławney Spiewaczki a naszey rodaczki P. Fodor-Mainville, kazało na pamiątkę pobytu iey w pomienioney stolicy wybić medal, który iey w wigiliią odiazdu przez znakomitych Artystów Nienné i Boehm złożony został. Piękny ten medal wystawia z iedney strony wizerunek Pani Fodor-Mainville, a z drugiey następuiący napis ułożony przez uczonego Margrabiego Gargallo: *Natura an arte praestantior, incertum, optime consociatis. Vindobonae MDCCCXXV.* (Niewiadomo, czy sztuka czy natura w niey przewyższa; lecz szczęśliwe ich połączenie iedna miłość Muz dla niey.)

Z Paryża d. 10 *Września.*

Dnia 7 b. m. odbyła się u Hr. Villele rada Ministrów, która do 6 godzin trwała.

P. Molien i P. l'Etang mianowanemi są Konsulami na Haity i już tam odpłynęli. Trzey deputowani Haitańscy muszą do 17 b. m. odbywać kwarantannę, ponieważ na okręcie Circe, na którym przybyli 3 ludzi umarło. Są to Rounazen, który w przeszłym roku był już w Paryżu, Senator Daumet (oba Mulatowie) i Pułkownik Fremont, Murzyn.

Dziennik Gwiazda twierdzi, iż obrachunek należytości Emigrantom trwać będzie 18 do 20 miesięcy.

Onegday nastąpiły tu drugie wyścigi konne. Nagrody rozdawane były przez Króla i Delfina.

Xżę Blacas jako nowy nasz Poseł wyiedzie dnia 12 b. m. do Neapolu.

Pięć kompanjy gwardyi Królewskiey złożyły dla zgorzałego miasta Salins 3000 Fr.

Jeden z szlachty z departamentu Jonny, nazwiskiem Crecy de Chamxmillon, któremu w wynagrodzeniu iako Emigrantowi przypada 75,000 Fr. zrobił propozycyią, aby każdy z przyznanego sobie wynagrodzenia odłożył od każdego tysiąca po 3 Franki dla pogorzelców miasta Salins, co uczyni do 3 mill. Fr. a zatem połowę zrządzoney szkody. On rozkazał zaraz przypadaiącą od iego summy część w skarbie zostawić.

Trzey bracia Rothschildowie powrócili z Londynu na ląd stały; ieden z nich przybył tu, a drugi udał się do Frankfortu.

Dway synowie sławnego Skrzypka Alexandra Boucher grali w tych dniach u Xcia Salernu bez żadnego akompaniowania koncert. Xżę udarował ich hoynie; iest on opiekunem tey rodziny, ponieważ oyciec iey służył wiernie Królowi Karolowi IV (Stryiowi Xcia) wczasie iego nieszczęścia. Starszego brata nauczył oyciec grać, a on znowu młodszego swoiego brata.

Konsul Francuzki w Maroko przybył dnia 19 Maia do Fez. Po zwyczaynym przez 3 dni wypoczynku, rozkazał mu Cesarz oznaymić, iż przyymie go o godzinie 10 zrana. O godzinie 9 przybył po niego oddział gwardyi, i w towarzystwie dwóch officerów Francuzkich, którzy z nim z Tangeru do Fez przybyli, Vicekonsula, lekarza i tłumacza udał się w drogę. Przybywszy do okolicy, która była na posłuchanie oznaczona, zatrzymał się orszak pół godziny, poczem officer kazał Konsulowi iść przodem. Cesarz siedział na koniu otoczony woy-

skiem. O 50 kroków od Cesarza oddał mu Konsul z odkrytą głową z pierwszy ukłon, officerowie zaś Francuzcy położyli tylko ręce na swoich kaszkietach. Zadziwiony tem Basza Tangeru wystąpił z szeregów i uczynił względem tego Konsulowi uwagę; lecz został zaspokoiony zapewnieniem, że woysko Francuzkie nawet Monarchę swoiego inaczey niepozdrawia. Cesarz dowiedziawszy się o tem oświadczeniu, kazał Konsulowi powiedzieć: "że Krol Francuzki i naród są u niego naybliższemi w przyiaźni i szacunku.„ Konsul oddał Baszy list Króla i pudełko z dyiamentową koroną dla Cesarza, i kazał razem złożyć resztę przeznaczonych dla niego podarunkow. Cesarz przyiął to wszystko i oddalił się. Dnia 25go Maia otrzymał Konsul dla Krola lwa, strusia i 4 konie, i wkrótce potem oddalił się do Tangeru.

W ciągu zeszłego miesiąca przyięto do szpitalów tuteyszych 2345 chorych.

Sidi-Mahmud (były tu wysłaniec Tunetański) powrócił do Tunis i opowiadaniami swoiemi co we Francyi widział mocno wszystkich zdziwił; oyca iego tak dalece ucieszyły, iż dozwolił mu w swey obecności usiąść, co szczególnieyszy wzgląd oznacza.

Hr. Santa-Caloma, grand Hiszpański, i P. de Porelin z Vich, przybyli do Perpignanu, chcąc udać się do Paryża. Domyślaią się, iż dano im poznać aby z oyczyzny wyiechali.

Boyer Prezydent Rzpltey Haytańskiey, iest Mulatem urodzonym w Port-au Prince; bawił czas długi w Europie i dobrze zna iey politykę. Rownie iak wszyscy mieszkańcy iego oyczystey wyspy uwielbił rewolucyią Francuzką, która równość praw pomiędzy białemi i kolorowemi ludźmi ustanowiła. Jego talenta i światło postawiło go wkrótce na czele batalionu współziomków, którzy bronili St. Domingo przeciw Anglikom. Po śmierci Mulata Beauveau wyszedł na ienerała brygady i obiął po nim dowództwo. Podczas woyny domowey na St. Domingo między czarnemi i kolorowemi ludźmi, którzy bronili Rzpltey, chwycił się strony Francuzkiey, i pobity został. Zmuszony opuścić oyczyznę, powrócił do niey w orszaku Jenerała Leclerk i zawsze zaymowała go myśl ugruntowania iey niepodległości. Odstąpił sprawy Francyi, ponieważ ta nie była za wolnością. Przewaga iednak Dessalina zniszczyła na chwilę plan iego. Boyer i przyiaciel iego poddali się na pozór despocie; ale potaiemnie knowali przeciw niemu zmowę i Dessalines został zamordowany. Na iego mieysce nastał Chrystof, gdy tymczasem Pethion i Boyer na zachodzie Rzpltę wykrzyknęli. Pethion obrany został iey Prezydentem, a Boyer wspierał go dzielnie w woynie przeciw Chrystofowi, ktory posiadał większe siły. Niezadługo zabrała śmierć Pethiona i wdzięczność ludu wyniosła Boyera na naczelnika rządu. Ten oznaczył swoie wyniesienie zniszczeniem Chrystofa i połączeniem obu części St. Domingo, Francuzkiey i Hiszpańskiey, w ieden kray. Mimo porywczego charakteru i uporu, okazuie iednak Boyer niekiedy grzeczne i uymuiące postępowanie. Posiada żywą imaginacyią i oświecony umysł, iest przyiacielem i opiekunem umieiętności i pięknych kunsztow. Ulepszenie rolnictwa iest celem iego starannności. Z naywiększą dobrocią przyimuie białych ludzi

przynoszących na iego wyspę kunszta i użyteczne wiadomości; młodzi wychodnie Francuzcy przybywaiący na St. Domingo doznaią odniego wsparcia. Jest on pierwszym, który czarny lud przeistoczył na obyczayny naród.

Syn walecznego Greckiego Kapitana Kanaris przybędzie do Paryża i będzie kosztem związku za Grekami edukowany.

Beniamin Konstant wydał pisemko pod tytułem: "Odezwa do chrześciiańskich Narodów za ich braćmi na Wschodzie.,, "Autor zwraca w tem piśmie uwagę na niebezpieczeństwa, które chrześciiaństwu, cywilizacyi i niepodległości grożą, ieżeli fanatyzmowi półxiężyca nie będą położone granice. Lekce ważenie Turków niebyło rozsądne; wyniosłe niegdy Cesarstwo Greckie spoglądało z pogardą na hordy Arabskie, z któremi Muhamed wystąpił, a przecież ci Arabowie pozbawili Perphyrogenetów i Kumnenów ich Kościoła i tronu, podbili Azyią, Afrykę i nagraniczną kraie Europeyskie. Może ieszcze powstać nowy Muhamed, odmłodzić zestarzały Jslamism i Europa wiedzieć powinna, co człowiek tego gatunku dokazać może. Dziękować należy Opatrzności, że przed bramą Europy wznosi się lud iako przedmurze, którey posiada dwa przymioty, iakich ucywilizowaney Europie brakuie, to iest: że umie wierzyć i umierać. Jnteres nasz wymaga zatem, abyśmy takiemu ludowi niedozwolili zginąć.,, Dochód z przedarzy tego pisma przeznaczony iest na wsparcie Greków; ma także bydź na Nowogrecki ięzyk przełożone i do Morei i na Archipelag przesłane.

Mowią, iż Półkownik Xavier urządził w Morei korpus z 800 ludzi dla Greków.

Z listu Francuzkiego badacza natury Kawalera Grandsire, z Rio-Janeiro w Marcu pisanego, kładziemy tu niektóre wyimki.

"Podczas woyny domowey w południowey Ameryce Doktor Francia, dyktator Paragwaiu, wydał wyrok oznaczaiący karę śmierci na każdego mieszkańca Buenos-Ayres, Santa Fe i Corientes, który poważyłby się weyść na ziemię Paragwaiu, a na każdego cudzoziemca karę więzienia. Z tem wszystkiem niektórzy kupcy z owych prowincyy otrzymywali czasami pozwolenie wniyścia do tego kraiu. Teraz Brazyliianie są iedynemi, którzy z Paragwaiem handel prowadzą, ale tylko przez dwa punkta, to iest: Itapua i Nueva-Coimbra. W Lipcu r. 1824 wyiechałem z Monte-Video lądem i zwiedziłem brzegi rzeki Urruguay. D. 18 Sierpnia przybyłem do Itapua, i zabawiłem tam iako więzień aż do 14 Września. U dowodcy znalazłem bardzo gościnne przyięcie. Napisałem do Dyktatora, który w Assuncio mieszka, i odebrałem odpowiedź: że postawa Europy względem południowey Ameryki, a mianowicie Francyi, nieldozwala mu iakiemukolwiek bądź podróżnemu pozwolić podrożowania po Paragwaiu. W tym czasie liczba uwięzionych w Paragwaiu cudzoziemców wynosiła 67, pomiędzy któremi znaydowali się Kreolowie, Amerykanie, Portugalczykowie, Hiszpanie, Szwaycarowie, Francuzi, Anglicy, Niemcy i Włosi, a pomiędzy niemi mieścił się sławny Professor i Badacz natury Bonpland, który o 14 mil od Itapua do Santa Fede de Maria był odesłany. Cho-

ciaż tak blisko byłem tego przyiaciela moiego, nie mogłem iednak z nim korrespondować, tak ściśle zachodzi uskutecznienie rozkazów Dyktatora bez żadnego względu na osobę. P. Bonpland zebrał w Paragwaiu znaczne zbiory z trzech rzędów historyi naturalney, które zupełnie nieznane są w Europie. Założył tam rafineryią cukru, trudni się chemiią, leczeniem, i pod iego zarządzeniem pracuie 20 Indyianów. Żyie w obfitości i nieszczęściem tylko iego iest, iż niedozwalaią mu z Dyktatorem mowić. Gdy powróciłem do San-Boria, podziękowałem w pismie do Dyktatora pod d. 23 Września za dobre przyięcie, i prosiłem go oraz w imieniu Instytutu Francuzkiego uwolnienie Bonplanda. Pomiędzy przytrzymanemi w Peragway znayduie się także uczony Anglik. Bez chwalebnego paszportu, który otrzymałem od dowodzącego w Monte-Video Jenerała Barona Lecor de Lagana, byłbym zapewne doznał takiego losu iak Bonpland. Artigas mieszka od 16 mil od Assuncio i pobiera miesięcznie 40 piastrów płacy. Wszyscy mieszkańcy Paragwaiu tak Indyianie, iako i Kreolowie umieią czytać, pisać i rachować; wszędzie założone są szkoły publiczne, których uczący się opuścić nie mogą, póki niezłożą od urzędu mieyscowego świadectwa, iż ukonczyli nauki. Podczas moiego w Itapua pobytu 3 Indyianow składało Władzę tameczną, którzy corocznie obieranemi są przez lud. Na wszystkich rzekach, które nie są do przebycia, stoią wpogotowiu czołna do przewozu. Słowem w Paragwaiu ieździć można dzień i noc bezpiecznie z naywiększemi pieniądzmi, bez obawy ani o osobę, ani o maiątek. Wyrok Dyktatora, który iak wszystkie inne z naywiększą ścisłością są wykonywane, wkłada na gminy odpowiedzialność za wszystkie w ich obwodzie popełnione kradzieże. Niewidać w tym kraiu żadnego żebraka; iest bowiem wolą Dyktatora aby każdy pracował. W stolicy założone są licea na wzór Napoleońskich, tudziez instytut dla ubogich dziewcząt. Od wielu lat spokoyność Paragwaiu niebyła ani przez wewnętrzne zaburzenia, ani przez zewnętrzną zaczepkę przerwaną. Cieszę się ieszcze nadzieią, iż otrzymam uwolnienie P. Blonpland.,,

Przybyły tu niedawno Admirał Angielski Manby, twierdzi, iż mieysce, w którem sławny Francuzki Wędrownik Lapeyrouse przed 40 laty zginął, wedle wszelkiego podobieństwa odkryte zostało. Angielski Zeglarz na połow wielorybów wyszły, odkrył między nową Kaledonią i nową Gwineią nizką i skałami otoczoną wyspę. Jeden z tamecznych naczelników, ktory okręt iego odwiedził miał u ucha krzyż Ludwika, a u innego widziano monetę Ludwika XVI i szpadę, na ktorey był napis: Paryż. Opowiadali oni, iż przed 50 laty rozbił się przed iedną z tych wysp wielki okręt, którego zatopił się wszystek lud. Wiadomo, iż Lapeyrouse z Botany-Bey płynąć chciał do północney części nowey Hollandyi, a P. Manby w swey podróży około świata widział monety tego rodzaiu, ktore Lapeyrouse Kaliforniianom rozdał.

Z Madrytu d. 31 Sierpnia.

Gwardyi Królewskiey z powodu dobrego postąpienia wczasie powstania Bessieres udzielonych zostało wiele łask; otrzymali: Jenerał d'Espanna wielki krzyż

orderu Izabeli; Hr. S. Roman, Margr: Zambrono i Hr. Montealez (Kapitanowie gwardyi) wielkie krzyże orderu Ferdynanda; Jenerałowie maiorowie Osorio i Sexti tenże order 4tey klassy. Szew szwadronu, który schwytał Bessieresa i wsławił się w woynie o niepodległość, lecz dla tego, że należał do stronnictwa Bonapartego, nie był na wyższy stopień posunięty, otrzymał teraz stopień pułkownika i krzyż 2giey klasy orderu Ferdynanda. Wszyscy żołnierze aż do pułkownika otrzymali podobneż nagrody. Siedemdziesiąt konstytucyynych officerów, ktorzy w Siguenza bezczynnemi byli, uzbroiwszy się dla do pomożenia Intendenturze do schwytania Bessieres, zostali bez dalszych dowodów z politycznego swoiego postępowania do czynney służby powołanemi. Kompaniia tuteyszych ochotników artyleryi została zwiniętą; Dowodzca iey Zea posłany został na nieograniczony czas do Barcellony, a officerowie do Badajoz. Tamże kazano wyiechać Jenerałowi maiorowi Chapton, prezesowi byłey woyskowey kommissyi w Madrycie. Uwięzienia ciągle tu ieszcze zachodzą. Naywięcey iednak u ierza uwięzienie P. deGorden ktory był prezesem junty oczyszczenia cywilnych urzędników, i zapieczętowanie iego papierów.

Mówią, iż Minister Zea-Bermudez zdał Królowi dokładną sprawę o spisku Bessieres i żądał oddalenia Ministrów sprawiedliwości i Skarbowego. Jeżeli Krol zezwoli na tę propozycyią, tedy P. Barecochea, przyiaciel Zea, i towarzysz w podroży Barona Alexandra Humboldt, zostanie Ministrem skarbowym. Daley wedle zeznania Bessieres i znalezionych przy nim papierow, przesłano Wielkorządcy Barcelony naywyraźnieyszy rozkaz, aby na Biskupow Tortosy i Tarragony miał naybacznieysze oko, gdyż oni poczytanemi są za naypierwszych kierowników spiskiem. W prowincyiach więżą także wiele ludzi; Minister policyi Recacho odiechał ztąd d. 28 b. m. dla uwięzienia, iak mowią, wielu pałacowych urzędników. Uważaią, iż do spisku Bessieresa należy wielu byłych urzędników, a zwłaszcza zarządzaiących dobrami byłey Jnkwizycyi.

Z Hanoweru d. 6 Września.

J. K. W. Xżę Kumberlandyi przybył tu dnia 4 b. m. zrana, a wkrotce za nim przybyli z Magdeburga Xiążęta Jchm ść Pruscy Wilhelm i Karol (synowie N. Krôla Pruskiego,) i wysiedli do pałacu Fürstenhof. Po południu oglądali zamek i ogrod Krolewski, a w wieczór znaydowali się w teatrze. Wczoray rano obeyrzeli warsztaty artyleryi i znaydowali się na obrotach rożnego gatunku broni, potem obeyrzeli pałac J. K. W. Wielkorządcy Xcia Kambridgi. Dnia tego był wielki obiad u Xcia Kumberlandyi. Xiążęta Jchmość Pruscy wyiechali ztąd d. 5 w wieczór, a Xżę Kumberlandyi d. 6 rano, dla znaydowania się na wielkich obrotach korpusu Pruskiego pod Lippstadt.

Życzących trzymać Gazetę Krakowską od 1go Października 1825 uprasza Redakcyia o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK
DO Nro 77.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 25 WRZEŚNIA 1825 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Londynu d. 6 Września.

Do celnych urzędów wyszedł rozkaz od Ministra skarbowego, ażeby proby iedwabnych, bawełnianych i innych fabrykatów bez opłaty cła do Anglii wpuszczane były.

Nowo mianowany do Stambułu naszem Posłem, P. Stratfort Canning, ożenił się niedawno z corką Parlamentowego członka i naybogatszego Kupca w Anglii Alexandra, i d. 14 odpłynie na mieysce swoiego przeznaczenia.

Porucznik morski H laban wynalazł sposób ułatwiaiący niezmiernie wystrzały z dział. D. 29 z. m. czynione było z rozkazu Admiralicyi niedaleko Wolwich doświadczenie tego wynalazku. Dwa 18to-funtowe działa umieszczone były na dwoch szalupach; przy iedney znaydowało się podług dawnego sposobu 8 maytków, a przy drugiey, podług nowego, tylko 3ch. W przeciągu 6 minut i 25 sekund pierwsza wystrzeliła tylko 8, a druga 13 razy, tak iż wedle dawnego sposobu 24 ludzi przy 3ch działach wystrzelić tylko mogą 24 razy, za pomocą zaś nowego tyleż ludzi kierować może 5 działami i wystrzelić 80 razy.

Dwóch obywatelj w Leeds założyło się niedawno o 20 suwerendorów, że trzeci, który zawsze z niemi iada, o czem on wcale niewiedział, przez cały tydzień przy stole nie wymowi sto słow. Zakład zachodził od piątku do piątku i okazał się nakoniec, że ten współobiaduiący przez cały tydzień zaledwo 73 słow wymówił.

Jedna z Amerykańskich gazet czyni uwagę, iż z pomiędzy kwakrow ieden z dziesięciu dożywa lat 80; gdy tymczasem w Londynie zaledwo ieden z 40 doydzie do tego wieku, co dowodzi umiarkowane życie kwakrów.

Mina, ktory podług niektórych gazet oczekiwany był w Gibraltarze, bawi ciągle w okolicach Plimutu.

Niedawno służąca w Edinburgu wyszła z dzieckiem na publiczną przechadzkę. Dziecko zapuściło się za rzuconą na gościniec piłką, a służaca wdawszy się z kimsiś w rozmowę nie postrzegła tego; tymczasem nadiechał powóz i byłby dziecko zagruchotał. W tey

chwili leżący na bruku Neufoundlandski pies skoczył, pochwycił dziecko za suknie i zaniósł go do nóg służącey.

Lord Cochrane znayduie się z swoią małżonką w Szkocyi. Mówią, że istotnie opuścił służbę Brazyliyską. Gazeta Glasgowska pisze, że ten Lord niepopłynie do Grecyi, jakkolwiek kupioną iuż na ten cel została fregata.

Pisma tuteysze chwalą politykę handlową rządu Pruskiego, iż zachęca Niemców do przedsięwzięć wolą do Chin, i powstaią z tey okazyi przeciw monopolium wschodniey naszey kompanii.

Kolumbiyski woienny Szoner Santander, pod Kapitanem Northrup, zabrał podczas swego krążenia w wodach Hawanny i pod brzegami Hiszpanii 7 Hiszpańskich okrętow, których wartość do 250,000 dolarów podaią, a przeszło 30 okrętów i statków zniszczył. Nie mnieyszą szkodę handlowi Hiszpańskiemu poczyniły inne Kolumbiyskie okręty; niedawno ieden z nich pod przylądkiem Spartel zatopił Hiszpański bryg o 14 działach.

Jenerał Lafayette przybył z Baltimore do Wasingtonu; ieden z synów Prezydenta Adams wyiechał o kilka mil przeciw niemu, i wysiadł do pałacu Prezydenta. Lafayettowi ma się należeć od rządu Francuzkiego za utracone dobra podczas rewolucyi 600,000 Fr. do ktorych przydawszy dar od Ameryki będzie na starość znowu tak bogaty iak był w młodości.

Od granic Tureckich d. 29 Sierpnia.

Z Zante piszą, że mieszkańcy d. 1 Sierpnia tak okropnem zdział strzelaniem przerażonemi zostali, iż zdawało się iakoby trzęsła się wyspa. Był to szturm do Missolongi. Z Korfu piszą pod d. 11 Sierpnia o odpartym tym szturmie, co następuie: Na woienney radzie, od wypadku którey zdawał się tey twierdzy zależeć los, zabrał naypierwey głos waleczny Notos Bozzaris (syn walecznego zwyciężcy pod Suli.) Co kolwiek bądź postanowionem będzie (rzekł) ia i moi 500 Sulioci postanowiliśmy bronić się aż do ostatniego człowieka, i prędzey nieprzyiaciel w popiele spalonych ciał naszych zatchnie swoie chorągwie, niżeli nas nakłoni do oddania sobie Missolongi. Niemniey dzielnie mówił sławny Nikitas i oba przeciągneli na swoią stronę tych, ktorzy się iuż do kapitulacyi nakłaniali. Na dwie godziny przed wschodem słońca wystąpili Turcy z całą swoią siłą 32,000 ludzi wynoszącą do szturmu. Przypuścili go ze wszystkich stron od lądu i wody. Przewodnikami ich byli Kefalończyk Moraki i zbieg z Missolongi. Ogień trwał przez 4 godziny tak potężny, iż trzęsła się cała okolica. Kundukstorowie okrętów Europeyskich siedzieli w budach na swoich statkach i przypatrywali się przez perspektywy iak attak wypadnie. Z początku dla wielkiego dymu nic rozpoznać niemogli, ale nakoniec z niezmiernem zadziwieniem zobaczyli krzyżowe chorągwie iak dawniey na wałach Missolongi powiewaiące. Mnostwo dział, chorągwi, namiotów, taborów, i t. d. dostało się w ręce Greków. Ze wszystkich stron nadchodzą posłańcy z radosną tą nowiną. Nasz naczelny Lord Kommissarz uronił, iak mowią, łzy z radości i wychwalił waleczność Bozzarisa. Nadeszłe okręty donoszą oraz o zaszłych w d. 1 i 2 Sierpnia morskich potyczkach,

lecz opowiedzenia ich nie są ieszcze pewne. Turecka flotta, którą d. 1 widziano pod Zante, miała 85 żaglów.

Naynowsze przez Korfu z Missolongi pod dniem 12 Sierpnia nadeszłe doniesienia, zawieraią: że Grecy pod Saloną iak tylko dowiedzieli się o pobiciu Seraskiera Reschyd Baszy pod Missolongi, wezwali przez nocne ognie wszystkich mieszkańców pod broń, dla uderzenia z tyłu na Seraskiera. Znaczna część Turków uciekaiących do Wrachory i przez osadę Missolungi ściganych, dostała się między dwa ognie i przez Greków wyciętą została.

Admirał Grecki Sachturis przypłynął z 28 okrętami i 10 palnemi statkami pod Kanarisem do Alexandryi, dla uderzenia tam na flottę Egipską, która powieść ma nowe posiłki do Morei.

— Dnia 1 Września —

Podług doniesień z Zante pod dniem 18 Sierpnia, korpus Jpsylantego osadził na nowo Nawarin. Turecka osada za zbliżeniem się Greków miała dobrowolnie to miasto opuścić i cofnąć się do Modon.

Z Korfu piszą pod d. 18 Sierpnia, że korpus Mainottów osadził miasto Kalamata. Wnoszą więc ztąd, że Pietro-Bey poiednał się z Kolokotronim i środkowym Greckim rządem w Napoli di Romania.— Podług doniesień z Hydry i z Napoli di Romania pod d. 7 Sierpnia, morowe powietrze grassuie nietylko w Morei ale i na Kandyi. W Modon umierać ma codziennie po 25 do 30 ludzi.

Oddział Greckiey flotty pod Miaulisem uderzył na Kapitana Baszę pomiędzy Patras i Galats. Turcy utracili dwa woienne okręty, które zapalone zostały i bryg, który pod Galaxidi na mieliznę wpędzony został. Od tey chwili zamknięta iest flotta Turecka w porcie Aulona.

Uwiadomienie.

Osierociała Wdowa z liczną Rodziną po ś. p. Joachimie Stattlerze, donosi Prześwietney Publiczności, iż utrzymywać będzie na dal Warsztat kotlarskich robót po ś. p. swoim Mężu, i polecaiąc się potrzebuiącym takowych robót, przyrzeka one po naypomiernieyszey cenie i na umówiony czas regularnie dostarczać.

Z Dodatku do Gazety Wiedeńskiey po d. 28 Lipca, 6 i 13 Sierpnia 1825.

Doniesienie

O Lotteryi dwóch bardzo pięknych w Galicyi leżących posiadłości, wielkiego Państwa

DUBIECKO i Wsi SLIWNICA,

u A. C. Schrama w Wiedniu.

Lotterya ta w stósunku małey ilości 120,296 sprzedaynych losów i 8052 gratysowych, posiada znaczną ilość, bo 12,071 dobrze uposażonych treferów; ztąd okazuie się, iż prawie na każdy dziesiąty los przypada wygrana, przez co dla graiących zwiększa się bardzo podobieństwo wygraney; oprócz tego ieden los przez oznaczenie przed i potreferów 22 razy nawet wygrać może.

Przebieg wygranych:

1 Trefer na wielkie państwo DUBIECKO, za które ofiarowana iest summa wykupna w W. W. ZR.	150,000.
1 Trefer na piękną Wieś SLIWNICA, za którą ofiarowana także iest summa wykupna — — —	50,00.
1 Trefer w gotowiznie — — —	20,000.
1 Trefer ditto — — —	10,000.
1 Trefer ditto — — —	5000.
1 Trefer ditto — — —	3000.
1 Trefer ditto — — —	2000.

4 Trefery ditto po 1000 ZR. w W. W. 4000.
8 Treferów ditto po 500 ZR. w W. W. 4000.
1958 Treferow ditto po 200 aż do 12 ZR. 29.323.
2042 przed - i potreferów od 1000 aż do 12 ZR. 38,696.
8052 Treferów w Złocie od 100 aż do 1 Duk: w kwocie 8356 Sztuk C. K. ważnych Dukatów czyli w W. W. 94,005.

12,071 Tref: w summie ZR. W. W. 410,024

Każdy zakupuiący gotowizną 10 losów otrzyma czerwono - drukowany gratysowy los, dopóki oznaczona ich liczba nie będzie rozebrana. — Do tych wygrywaiących losow przywiązane są premie po 100, 50, 25, 10 aż do 1 Dukata w złocie, i muszą przynaymniey ieden Dukat wygrać, bo należą tak do ciągnienia na wygrane w złocie, iako też do głównego ciągnienia na dobra i pieniądze iak czarne losy.

Ciągnienie nastąpi w Wiedniu d. 10 Stycznia 1826 Jeden los kosztuie tylko 10 ZR. w W. W. *A. C. Schram.*

W Krakowie dostać rzeczonych losów można w Kantorze JP. Antoniego Hölzel.

DONIESIENIA.

W dniu 27 Września r. b. 1825 r. o godzinie 3 popołudniu na Kleparzu przy Krakowie w domu pod L. 17 w drodze exekucyi sądowey, odbędzie się publiczna Licytacya, na wydzierżawienie przychodow z domu zaiezdnego, na Kleparzu przy Krakowie pod L. 17 położonego, a to na lat dwa bez przerwy, to iest: od dnia 8 Października 1825 r. do podobnegoż dnia i Miesiąca w roku 1827. Chęć zatym licytowania maiących zaopatrzonych w Vadium Złp. 60 podpisany Komornik na czas i mieysce oznaczone zaprasza. Warunki do tey dzierżawy przed rozpoczęciem licytacyi odczytanemi zostaną. — W Krakowie dnia 20 Września 1825 r.

Teodor Jaworski, Kom: Sąd.

Komornik Sądowy podaie ninieyszem do publiczney wiadomości, że dnia 27 b. m. i r. o godzinie 10tey ranney w Kleparzu na targu Końskim sprzedane będą przez publiczną licytacyą para Koni z ubiorem i bryczką, tu też Zegarek, Parasol i t. p. ruchomości, a to za gotową Courant monetę więcey daiącemu.
W Krakowie dnia 20 Września 1825 r.

T. Jarzyński, Kom: Sąd.

W dniu 30 Września r. 1825 r. o godzinie 9tey z rana w Krakowie na Kazimierzu w domu pod L. 77 odbędzie się w drodze exekucyi sądowey Licytacya zaiętych dochodów Sklepow dwóch na dole, mieszkan na dole, iako też mieszkań na II piętrze w tymże domu pod L. 77 znayduiących się na wydzierżawienie roczne poczynaiąc od dnia 1go Października r. b. (co do Sklepow i mieszkań dolnych) do dnia ostatniego Września 1826 r. zaś (co do mieszkań na II piętrze) od dnia 1go Kwietnia r. b. do tegoż dnia w r. 1827. Chęć licytowania maiący raczą bydź opatrzeni w Vadium Złp. 90. Warunki do dzierżawy pod rozpoczęcim się licytacyi zapublikowanemi zostaną. — W Krakowie d. 24 Września 1825 r.

H. Salomoński, Kom: Sąd: